

МОЙСЕЙ

(Поема)

У Нілі купалась дочка фараона —
струнка, і смуглява, й гнучка...
Купалась, а сльози... А серце холоне...
Чи ж сина віддасть їй ріка?..
А Ніл позолотно тече без турботи...
А жура у серці — німа...
Багрянні фламінго... Лелеки... Скорбота,
що сина нема... І нема.
Купаються дзвінко веселі рабині...
І зойкнула раптом одна:
"Дитинка?!!" Несуть дитинча у корзині.
А в юнки у серці — весна.
"До мене! До мене!" — гукнула, й шалено
забилося серце її...
"Це син од гебрея..." — майнуло у неї.
І дум полетіли рої...
Він раб був... Цеглини робив він із глини,
злий бич за спиною свистів...
Мордастий наглядач... Наруга і кпини...
Юнак же — як сонячний спів...
Мов янгол, що бачила у синагозі
таємно від батька вона
й в його закохалась... І раз по дорозі,
коли в колісниці ясна
летіла в зорю, мов у смертній знемозі,
гебреїв уздріла вона,
рабів фараона... Той... Янгол між ними,
але без меча (що за знак?..),
ішов крізь пилюки хвилястої дими.
Це він був... її Ісаак.
А потім... І серце забилося, як птиця,
що в небо злітає, де спів,

і кличе між хмарами синя криниця
у сяйві далеких мечів.

І все їй здавалось... Неначе то очі
крізь хмари їй шлють промені...
Чиї? Невідомо... О зоряні ночі,
обійми жагучі, міцні!..
Ті очі погасли у мертвому сні...
Кати юнака зарубали...
А в неї... "О Ра!.. Як <НСЄ ТЯЇНСКО мені!"
І юнка зомліло упала.
Рабині несуть фараона дочку,
а поруч — маля у корзині,
таке чорнооке, в янтарнім вінку
із лотосів... "Дайте* дитині...
ну, моні!.." — сказала рабиня одна,
і всі потягнулись за нею
к дитині...
Не одна промчала весна...
І сонце не раз золотєє
криваво заходило й сходило знов...
Мойсей вже юнак. До гебрейки любов
спахнула й погасла... Гебреї
навчали наук таємничих його...
Навчали його єгиптяни...
І серце надвоє кололось... Вогонь
пізнав він, повітря, тумани
і зорі далекі, і Ніл золотий,
і синього моря приплив і одбій,
забувши для цього кохану,
і погляд останній її ніби злий,
і вірного друга Датана.
Покинув науку для юнки Датан,
хоч знав, що вона полюбила
навіки Мойсея... Кохання ж туман...

За носа нелюба водила
Есфір... На Мойсея дивилась не раз
і кликала серцем крізь очі
до себе в вечірній задумливий час,
туди, де під шатами ночі
про щось піраміди розмову ведуть,
де Сфінкс, напівлев, напівптиця...
З обличчям... Кого? Чарівниці?
Чи мудрого змія?! Не знаю. Та в муть
жорстокої зради Мойсея
Есфір не втягнулась... Не одна ж бо путь
у неї, зрадливки, й в Мойсея.
І роки промчали... Пустеля... Піски...
Хоч вільні Ізраїлю діти...
Та діти у них, мов зів'ялі квітки,
немає ні їсти, ні пити...
Забутий, покинутий Богом народ
зламав золоті заповіти.
Їх Бог обдурив... І Ваала д'висот
зняли вони злотно й теляті —
з металу; як сонце, молитви все шлють
в жорстоких пісках, мов прокляті.
Веде їх Датан. Він їх люті навчив,
це він зацькував Моїсея...
Смагляві гебрейки сидять між шатрів,
сплять мули, і сонце їх злее
нестерпно цілує і жалить вогнем;
неначе незлічені бджоли —
проміння бринить... Десь шакали кричать,
гієни гризуться за трупи.
Блукає Мойсей за шатрами. Печать
печалі наморщила губи...
Високий, ставний, він до Богагука:
"Я знаю тебе, Адонає!
В Єгипті ти волю нам дав?! І в пісках

од голоду й спраги вмирає
народ, що облудно назвав ти "своїм".
Ішов перед ним ти стовпом огняним
і от — обдурив і покинув...
Ти нас Ханааном міражно манив,
ти нам обіцяв Батьківщину...
А де вона, кате?.."
І чує: "Синок!.."
І мати над сивим титаном
схилилась крилато, мов сяйво зірок
прорвалось крізь ночі тумани...
"Синок! Не сумуй! Лиш ніколи не вір
тому, хто дурив нас одвічно.
Не Бог він, а кривда, не янгол, а звір,
омана йому тільки звична.
Він хоче згубити гебрейський народ,
він навіть сади Ханаана
одкриє для смілих, та крил їх польот
зупинить... І знову, мов рана,
Ізраїль, роздертий катами навпіл,
тремтітиме в муці... Й мільйони могил
залишить по грізній дорозі...
Веди з них обраних, не всіх, о мій син,
з Датаном борись за їх душі!.."
І голос замовк... Але довго, як дзвін,
тремтіла луна... І уже не один
вигнанець до табору рушив.
Іде він... А сонце палить і палить,
і дзьобає голову сиву,
і плаче пісок, що від спеки, як мідь,
десь мекають кози плаксиво,
худенькі, як діти...
Та, враз, перед ним,
з очима, як грози, як бою той дим,
титан появився крилатий...

Ставав він все менший і став, наче брат
і брат і не брат... Але зросту
такого, як люди... "Ні кроку назад!
Тебе розтерзають дівчата
і хлопці, й жінки, і старі й молоді...
Нема молока в материнній груді,
Датан їх веде... О, Датана
всі слухають! Люта Есфір всіх жінок
розбурхано кине на тебе!!!"
Але Моїсей не спиняє свій крок
і йде крізь примару... "Ганеба!" —
гукає позаду злий голос... Але
Мойсей вже далеко... Звірятко мале
з піску визирає, мов кличе:
не вірить примарам... Іде Моїсей...
Зорі золотої на бровах іней...
Як сяє героя обличчя!..
Немов із проміння увесь він... Жінки,
що хтіли його розтерзати,
спинились... І тільки єдина Есфір,
неначе та кішка завзята,
хотіла вчепитись в волосся йому, —
та, враз, захиталась і впала у тьму,
обличчям в пісок, мов розп'ята...
Веселі верблюди в дорогу ідуть,
в корзинах міжгорбних малята
сміються до сонця... Пісків каламуть
уже не страшна їм... Як свято,
навколо все сяє... Десь бубни гудуть, —
то молодь смуглява танцює,
іде з караваном... Тимпани... їх путь
лежить в Ханаан осіянна.
Датана обвів Моїсей, як мечем...
І з золота мертве телятко
розбив об каміння! І, раптом, ключем

забило з-під нього... "О татко! —
скричала дитина. — Вода! Це вода!"
"Осанна! — гукають. — Осанна!"
Стоїть Моїсей як весна молода...
А з неба все падає манна...
"Не вмер Моїсей!" їх веде Гедеон,
що рід свій веде од Мойсея
й Есфірі... Датана десь кості печуть
вітри за горами й зорею,
що встала під вітром, пахучим, дзвінким,
і, наче та фата-моргана,

вдалі розгорнули барвистий килим
жадані сади Ханаана.
Ідуть легіони... їх зброя горить
од сяйва вечірньої пері,
і пісня лунає і лине в блакить,
неначе в розверстії двері,
широкі й привітні... Осанна тому,
хто вів нас мечами між димів,
хто кинув мечами, як порошок, у тьму
криваві полки філістимів!
Від себе додаю я. А як же це так,
що син від Есфірі й Мойсея
з'явився на світ?.. Що за диво? Дивак,
О читачу! Серце ж не з гасла...
А ти пам'ятаєш слова, що як мак:
"Спахнула любов і погасла".
Вона ж не погасла в Есфірі. Це так.
До шлюбу, з любові, мов п'яна,
вона "согрішила" з Мойсеєм... Юнак
покинув її для науки навік...
Датан дитинчати почув перший крик,
але то не син був Датана...
Буває й таке. Мойсей же не знав...

А може?! Не знаю... І я так кохав,
І я за дружину зрадливую взяв,
її я і зараз кохаю.
Буває... Пішов я від неї навік.
До щастя закрито вже браму...
"Прощай, о Бальзакова дамо
"Гобсека"! Встромила ти в серце м'ні штик,
але я до болю ще змалку привик,
хоч серце тремтить, ніби рана,
та я од Мойсея, а ти, навісна,
що снилась мені, як весна чарівна, —
прокляте посліддя Датана!

21— 23.XI 1.48